

**HÀNH TRÌNH
VÌ HÒA BÌNH**

Mong bạn đọc góp ý kiến, phê bình.

HÀNH TRÌNH VÌ HÒA BÌNH

Bản quyền © Nguyễn Chí Vịnh, 2025

Tác phẩm được xuất bản và phát hành theo thỏa thuận giữa Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam và Gia đình Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh

Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam xuất bản, bìa mềm, 2025

Thiết kế và trình bày: Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam

Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam - thành viên của Alpha Publishing Group.

CÔNG TY CP SÁCH OMEGA VIỆT NAM (OMEGA PLUS) thành lập tháng 9/2016 với định hướng xuất bản tri thức nền tảng trong lĩnh vực Khoa học Nhân văn, Khoa học Tự nhiên, Chính trị - Xã hội, Triết học, Nghệ thuật... Đến nay, chúng tôi đã xuất bản gần 500 đầu sách thuộc 7 tủ sách, bao gồm: Kinh điển, Sử Việt, Khoa học, Nhân vật Vĩ đại, Nghệ thuật, Tủ sách Đòi người và Tủ sách Y sinh. Thông qua việc xuất bản các ấn phẩm có giá trị, mang hàm lượng tri thức cao, qua các hoạt động nhằm đưa tri thức hữu ích đến cộng đồng, Omega Plus mong muốn đóng góp theo cách riêng vào sự phát triển đang ngày càng mạnh mẽ của xã hội.

Không phần nào thuộc sở hữu của Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam và được chủ sở hữu nhượng quyền trong xuất bản phẩm này được phép sao chép, lưu trữ trong hệ thống truy xuất hoặc truyền đi dưới bất kỳ hình thức nào hoặc bằng bất kỳ phương tiện nào gồm điện tử, cơ khí, sao chụp, ghi âm hoặc mọi hình thức và phương tiện khác mà không có sự cho phép trước bằng văn bản của Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam. Chúng tôi luôn mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp của quý vị độc giả để sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Góp ý về sách, liên hệ về bản thảo và bản dịch: info@omegaplus.vn

Liên hệ ebooks, hợp tác xuất bản và truyền thông trên sách: truyenthong@omegaplus.vn

Liên hệ dịch vụ bản quyền, xuất bản, ký gửi và phát hành: dichvu@omegaplus.vn

NGUYỄN CHÍ VINH

HÀNH TRÌNH VÌ HÒA BÌNH

(Hồi ức)

⊕MEGA⁺

NHÀ XUẤT BẢN
QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN

ĐỘI NGŨ TRIỂN KHAI OMEGA+

Phụ trách xuất bản: Trần Hoài Phương

Phụ trách bản quyền: Kim Ngân

Điều phối sản xuất: Hương Nguyễn

Trình bày: Vũ Lê Thư

Thư ký xuất bản: Bùi Huyền

ĐƠN VỊ HỢP TÁC TRUYỀN THÔNG

<https://www.facebook.com/tramdocvn>

website: <http://tramdoc.vn/>

MỤC LỤC

Lời giới thiệu	7
Lời nói đầu	10
Lời cảm ơn.....	13
CHƯƠNG 1. DÒ ĐƯỜNG.....	15
Đời không như phim, nhưng còn hơn cả phim	16
“Xem lại cho tôi vấn đề gìn giữ hòa bình”	18
Quá nhiều dấu chấm hỏi.....	21
Bước qua “màn sương mù”	25
Quân đội bảo vệ Tổ quốc hay bảo vệ hòa bình?	30
Tìm về cội nguồn tư tưởng Hồ Chí Minh.....	34
Đi tận nơi xem thế nào?	38
Nên đi và không đi không được!.....	44
CHƯƠNG 2. CHUẨN BỊ VÀ LÊN ĐƯỜNG	53
Định hình lộ trình mới.....	54
Hóa giải những “con số không”	63
Tại sao lại là Nam Sudan?	75
Một lứa quân nhân mới.....	79
Tập hợp lực lượng.....	86
Chúng ta vẫn phải là bộ đội Việt Nam	90
Ngày rất “nóng”.....	95
Chuẩn bị cho bệnh viện dã chiến đầu tiên	99
CHƯƠNG 3. CHUYỆN KỂ TỪ CHÂU PHI.....	115
Quân đội nhân dân thì phải đến với dân.....	116
Chữa lành những “vết thương” xung đột.....	130

Thích ứng với mọi hoàn cảnh	141
Xương rồng trên cát bỏng.....	150
Những hiểm nguy tiềm tàng	163
Vượt lên chính mình.....	171
Đồng hành của truyền thông.....	176
Cái duyên với con số 22.....	185
CHƯƠNG 4. NHÌN LẠI VÀ SUY NGẪM.....	205
Tầm nhìn của lãnh đạo cấp cao	206
Góp phần bảo vệ tổ quốc từ sớm, từ xa	209
Củng cố vị thế và tâm thế mới.....	213
Đường mới đã mở khi trên dưới đồng lòng.....	218
Vai trò của ngoại giao nhà nước.....	223
Trách nhiệm của các cơ quan tham mưu	226
Sự hỗ trợ của bạn bè quốc tế.....	241
Sáng kiến đa phương.....	245
Bản sắc “mũ nổi xanh” Việt Nam.....	251
CHƯƠNG 5. HÀNH TRÌNH TIẾP NỐI	263
Khát vọng hòa bình	264
Những điểm đột phá.....	269
Chuyên nghiệp hoá để đi đường dài.....	274
Niềm tin vào con người	281
CHƯƠNG KẾT. CẢM XÚC.....	289
Từng trang sách thấm đẫm tình yêu tổ quốc.....	290
Không chỉ ghi lại kỷ niệm	292
Kiến trúc sư của lực lượng “mũ nổi xanh” Việt Nam.....	294
Mười năm gian khó, tự hào	296
Trọn vẹn hai vai.....	300
Bữa cơm tối tại Nam Sudan	301
Nguồn cảm hứng cho những thế hệ tiếp nối	304

LỜI GIỚI THIỆU

Trong dòng chảy hàng nghìn năm của lịch sử Việt Nam, hòa bình luôn là khát vọng cháy bỏng. Khái niệm hòa bình không chỉ đơn thuần là sự vắng bóng của chiến tranh, mà còn là sự hiện diện của độc lập và tự do. Đối với một dân tộc đã trải qua bao thăng trầm của chiến tranh và khát khao hòa bình như Việt Nam, việc gia nhập lực lượng Giữ gìn hòa bình Liên Hợp quốc không chỉ là nhiệm vụ, mà còn là sứ mệnh cao cả, thể hiện trách nhiệm và tinh thần đoàn kết với cộng đồng quốc tế.

Trên cương vị Ủy viên Trung ương Đảng, Ủy viên Thường vụ Quân ủy Trung ương, Thứ trưởng Bộ Quốc phòng, Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh đã cùng tập thể Quân ủy Trung ương, lãnh đạo Bộ Quốc phòng thực hiện tốt chức năng tham mưu với Đảng, Nhà nước về quân sự, quốc phòng, không để Tổ quốc bị động, bị bất ngờ trong mọi tình huống; lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, xây dựng Đảng bộ Quân đội trong sạch vững mạnh “mẫu mực, tiêu biểu”.

Đặc biệt, đồng chí đã có những đề xuất quan trọng với Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, với Đảng, Nhà nước trong hoạch định chiến lược hội nhập quốc tế và đối ngoại quốc phòng, hợp tác khắc phục hậu quả chiến tranh tại Việt Nam; tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc;... góp phần tạo môi trường quốc tế thuận lợi, nâng cao vị thế, củng cố niềm tin chiến

lược, tranh thủ sự ủng hộ rộng rãi của cộng đồng quốc tế đối với Việt Nam, nâng cao thế và lực mới trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Tôi đã được biết anh Nguyễn Chí Vịnh từ khi hai anh em cùng học ở Trường Sĩ quan Chỉ huy kỹ thuật thông tin (tôi học sau anh Vịnh hai năm). Khi làm Phó Chủ nhiệm Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, tôi được cùng làm việc với anh khá lâu và có rất nhiều kỷ niệm không thể quên với anh, nhất là đã được tham gia cùng anh trong nhiều chuyến đi hoạt động đối ngoại quốc phòng với các nước, trong đó có những chuyến đi tới Nam Sudan và một số quốc gia để khảo sát và nghiên cứu, chuẩn bị các giải pháp xây dựng lực lượng, triển khai nhiệm vụ đưa quân nhân Việt Nam tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình tại thực địa. Với tôi, anh Vịnh luôn là một quân nhân gương mẫu, một vị tướng có tầm nhìn chiến lược, một con người của hành động. Trong cuộc sống đời thường, anh Vịnh là người sắc sảo nhưng cũng là một người bạn chân thành, trực tính nhưng cũng rất hóm hỉnh và lãng mạn. Trước khi lâm trọng bệnh, anh từng chia sẻ với tôi về dự định viết một cuốn sách kể lại quá trình hình thành lực lượng Gìn giữ hòa bình Việt Nam. Bản thân tôi rất trân trọng khi được gia đình Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh ngỏ lời mời viết lời giới thiệu cho cuốn sách này, khi anh đã đi xa.

Cuốn sách “Hành trình vì hòa bình” mà quý độc giả đang cầm trên tay không chỉ kể về những nhiệm vụ gian truân và đầy thử thách, mà còn là câu chuyện về lòng can đảm, tình nhân ái, tinh thần nhân văn và ý chí kiên cường của những chiến sĩ “mũ nồi xanh” Việt Nam tại châu Phi xa xôi. Những trang sách này là những dòng hồi ức chân thật, phản ánh quá trình Quân đội nhân dân Việt Nam tham gia lực lượng Gìn giữ hòa bình Liên Hợp quốc. Sau đó là những nỗ lực không ngừng nghỉ của toàn quân để hiện thực hóa chiến lược bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa. Qua mỗi câu chuyện, chúng ta sẽ nhận thấy rõ hơn sự hy sinh thầm lặng và tinh thần

đoàn kết không biên giới của những người chiến sĩ “mũ nổi xanh” Việt Nam. Hòa bình không chỉ nằm ở những lý thuyết trừu tượng, mà còn được thể hiện rõ ràng qua từng hành động cụ thể, từng bước chân của lực lượng Gìn giữ hòa bình Việt Nam.

Cuốn sách “Hành trình vì hòa bình” không chỉ là một tài liệu ghi lại những đóng góp quý báu của lực lượng “mũ nổi xanh” Việt Nam, mà còn là lời nhắc nhở về trách nhiệm của mỗi chúng ta đối với hòa bình. Ngoài ra, còn mang đến cho chúng ta cái nhìn sâu sắc về vai trò và ý nghĩa của việc quân đội ta tham gia sứ mệnh nhân đạo. Đây không chỉ là một nhiệm vụ quốc tế, mà còn là cơ hội để Việt Nam khẳng định năng lực, vị thế và uy tín trong môi trường hoạt động đa quốc gia, đóng góp vào hòa bình, ổn định toàn cầu. Đồng thời, thông qua việc tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc, Việt Nam cũng học hỏi được nhiều kinh nghiệm quý báu, nâng cao năng lực và trình độ của lực lượng vũ trang, sẵn sàng ứng phó với các thách thức an ninh truyền thống và phi truyền thống.

Tôi hy vọng, cuốn sách này sẽ trở thành nguồn cảm hứng cho thế hệ trẻ Việt Nam, đặc biệt là các bạn trẻ trong quân ngũ. Những câu chuyện về lòng dũng cảm, tinh thần trách nhiệm, sự hy sinh quên mình vì mục tiêu cao cả của các chiến sĩ “mũ nổi xanh” Việt Nam sẽ là nguồn động lực mạnh mẽ, khơi dậy lòng yêu nước, tự hào dân tộc và khát vọng cống hiến của những thế hệ tương lai.

Thượng tướng NGUYỄN TRỌNG NGHĨA
 Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng,
 Trưởng ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương

LỜI NÓI ĐẦU

Năm 2013, tôi cùng một số đồng chí lãnh đạo liên ngành đã có chuyến công tác tới Nam Sudan. Ở đất nước vẫn còn non trẻ và đầy rẫy bất ổn này, chúng tôi thấy những gam màu ảm đạm: màu vàng của sa mạc, màu nâu của bùn đất, màu đen của những khẩu súng và đặc biệt là hình ảnh vô cùng đáng thương của những đứa trẻ chăn bò. Đây là chuyến đi tiên trạm để lên kế hoạch thành lập lực lượng của Quân đội nhân dân Việt Nam tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc tại Nam Sudan.

Rồi sau này, cũng chính tại mảnh đất Nam Sudan, có một gam màu xanh lam đặc trưng đang góp phần mang lại sức sống mới cho quốc gia châu Phi này. Đó là những chiến sĩ “mũ nổi xanh” của Quân đội nhân dân Việt Nam. Mỗi lần nhắc đến câu chuyện về hoạt động gìn giữ hòa bình, tôi và nhiều đồng chí cùng thời luôn cảm thấy tự hào và hãnh diện trước những thành tựu mà các chiến sĩ “mũ nổi xanh” Việt Nam đạt được trong suốt chặng đường gần 10 năm qua.

Trước khi nghi công tác, tôi đã áp ú ý định kể lại câu chuyện về quá trình tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình của Việt Nam, từ hành trình đầy rẫy gian nan để vượt qua những rào cản tư duy, cho tới những khó khăn trong quá trình xây dựng và triển khai lực lượng.

Có thể nói, việc hình thành lực lượng Gìn giữ hòa bình của Việt Nam từ lâu đã là trăn trở của Quân đội ta kể từ khi đất nước

bước vào công cuộc đổi mới, hội nhập sâu rộng với cộng đồng quốc tế.

Trước những biến đổi nhanh chóng của bối cảnh địa chính trị chiến lược quốc tế và khu vực, đất nước và Quân đội ta cần kịp thời đổi mới tư duy bảo vệ Tổ quốc. Trước đây, chúng ta quan niệm rằng để bảo vệ Tổ quốc chỉ cần xây dựng Quân đội vững mạnh để chiến đấu và chiến thắng khi có biến động. Trong khi tư duy bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới không còn bó hẹp trong vùng lãnh thổ, lãnh hải và không phận mà còn bảo vệ Tổ quốc trên không gian mạng và các lĩnh vực khác như hợp tác đa phương, đều là những “mặt trận không tiếng súng” để ta thêm bạn, bớt thù.

Nhu cầu cần phải hội nhập sâu rộng vào các thể chế quốc tế đã thổi một “luồng gió” tư duy mới vào Quân đội nhân dân Việt Nam, cũng như là cơ hội để tham gia một lĩnh vực mới giúp chúng ta hình thành một lực lượng mới, tạo ra một đội ngũ sĩ quan mới vừa có năng lực chuyên môn giỏi, vừa có các phẩm chất của quân nhân cách mạng thời kỳ hội nhập quốc tế.

Những người lính “mũ nồi xanh” Việt Nam, phần nhiều trưởng thành khi Tổ quốc đã hòa bình. Nhưng họ lại chính là những người lính hiểu rõ về chiến tranh, ở những nơi họ đặt chân tới thực hiện sứ mệnh gìn giữ hòa bình cách Tổ quốc vạn dặm. Chính tại mảnh đất châu Phi đầy bùn, cát và súng ống này, tôi mới lại được chứng kiến phẩm chất của “Bộ đội Cụ Hồ” và sự khác biệt giữa một đội quân nhà nghề với một đội quân của nhân dân qua những câu chuyện của các chiến sĩ “mũ nồi xanh” chúng ta.

Tôi coi cuốn sách này như một cuộc dạo chơi trong ký ức của một quân nhân về hưu. Qua cuốn sách này, mong rằng các độc giả, đặc biệt là những bạn trẻ, thấy được không chỉ những nỗi vất vả mà các chiến sĩ “mũ nồi xanh” Việt Nam đã trải qua, mà còn hiểu được những gì quân đội ta đang nỗ lực mỗi ngày để phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” trong chặng đường đầy thách thức ở châu Phi.

Cuốn sách này thuần túy là những ghi chép về quá trình thực hiện một trong những nhiệm vụ mà tôi vinh dự được cấp trên giao phó. Qua đây, tôi muốn bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đối với các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương và Bộ Quốc phòng đã lãnh đạo thành công sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc nói chung, chỉ đạo quân đội tham gia sứ mệnh gìn giữ hòa bình nói riêng. Đồng thời, cũng là lời cảm ơn tới những người đồng chí, đồng đội đã sát cánh đồng lòng ủng hộ chúng tôi gây dựng nên lực lượng Gìn giữ hòa bình, đặc biệt là các bạn chiến sĩ “mũ nồi xanh” Việt Nam, những người đang trực tiếp đóng góp vào công cuộc bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa.

Cuối cùng, tôi muốn dành những trang sách này làm thông điệp tri ân cho những người đã, đang và sẽ cống hiến cho sự nghiệp gìn giữ hòa bình của đất nước. Chúc cho lực lượng Gìn giữ hòa bình Việt Nam luôn thành công với sứ mệnh mới mẻ và vinh quang này.

Tháng 6 năm 2023

Thượng tướng, GS.TS NGUYỄN CHÍ VỊNH

Ủy viên Trung ương Đảng (khóa XI, XII)

Ủy viên Thường vụ Quân ủy Trung ương (2016 - 2021)

Thứ trưởng Bộ Quốc phòng (2009 - 2021)

Tổng cục trưởng Tổng cục Tình báo (2000 - 2009)

LỜI CẢM ƠN

Cuốn sách *“Hành trình vì hòa bình”* là tâm huyết của anh Nguyễn Chí Vịnh với mong muốn kể lại những câu chuyện về quá trình Việt Nam tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc kể từ những bước đi đầu tiên. Thông qua cuốn sách, anh muốn chia sẻ và làm rõ các quan điểm, đường lối, tư duy và tầm nhìn chiến lược của Đảng và Nhà nước ta trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc nói chung và hội nhập quốc tế về quốc phòng nói riêng.

Cuốn sách này cũng là sự tri ân của anh đến các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương và Bộ Quốc phòng, đồng chí, đồng đội, bạn bè - những người đã đồng hành cùng anh trong suốt chặng đường tham gia xây dựng lực lượng gìn giữ hòa bình. Đồng thời, đây cũng dịp để bày tỏ tình cảm trân quý đối với tất cả các anh chị em trong lực lượng “mũ nồi xanh” đã sát cánh, trực tiếp gắn bó cùng anh vượt qua mọi khó khăn, thử thách để hoàn thành nhiệm vụ được cấp trên giao phó.

Trong quá trình thu thập tư liệu để viết cuốn sách này, anh đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của những người trong cuộc, sự đóng góp ý kiến của các cộng sự, cũng như sự ủng hộ của gia đình, bạn bè. Bản thảo cuốn sách này cơ bản đã hoàn thành vào tháng 6 năm 2023. Rất tiếc, anh đã ra đi mà chưa kịp nhìn thấy đứa con tinh thần của mình đến được tay bạn đọc.

Thế theo nguyện vọng của anh Vịnh trước khi ra đi, gia đình đã tổ chức chỉnh lý lại bản thảo để xuất bản cuốn sách này. Thay mặt gia đình, tôi xin bày tỏ lời cảm ơn tới lãnh đạo các cấp, các cơ quan chức năng, Nhà xuất bản Quân đội nhân dân và những đồng nghiệp, những người bạn chí cốt của anh Nguyễn Chí Vịnh đã hỗ trợ để cuốn sách được ra mắt bạn đọc.

Xin trân trọng cảm ơn!

ĐẶNG THỊ MINH NGỌC

Phu nhân Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh

CHƯƠNG 1

DÒ ĐƯỜNG

Để có những tuyên bố chính thức trước cộng đồng quốc tế về việc tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc, Việt Nam đã bắt đầu các hoạt động chuẩn bị từ năm 2006. Đó là một quá trình không dễ dàng của nhận thức và đổi mới tư duy để hạ quyết tâm và có giải pháp đúng hướng, lâu dài.

ĐỜI KHÔNG NHƯ PHIM, NHƯNG CÒN HƠN CẢ PHIM

Đó là vào trung tuần tháng 6 năm 2023, khi bản thảo của cuốn sách này đang hoàn tất, tôi được Bệnh viện Quân y 175 mời vào Thành phố Hồ Chí Minh để tham dự buổi gặp mặt đặc biệt với tập thể các y, bác sĩ, quân nhân từng tham gia sứ mệnh nhân đạo tại châu Phi.

Với cá nhân tôi, đây cũng là cơ hội để được gửi lời cảm ơn tới họ, những người đã góp phần mở đường cho hoạt động gìn giữ hòa bình của Việt Nam. Thêm vào đó, đây là dịp để giao lưu với 63 thành viên của Bệnh viện Dã chiến cấp 2 số 5 trước khi họ lên đường sang Nam Sudan.

Trên chuyến bay từ Hà Nội vào Thành phố Hồ Chí Minh, tôi ngồi cạnh Thiếu tướng Hoàng Kim Phụng, người vừa nghỉ chờ hưu trên cương vị Cục trưởng Cục Gìn giữ hòa bình Việt Nam. Trong những câu chuyện “trên trời dưới biển”, chúng tôi nhắc về hành trình của nhiều năm về trước, về sự ra đời của một trong những “binh chủng” mới nhất của Quân đội nhân dân Việt Nam: Lực lượng Gìn giữ hòa bình Liên Hợp quốc.

Khởi đầu cho hành trình kéo dài gần 10 năm của lực lượng Gìn giữ hòa bình Việt Nam, cần phải lần ngược lại về tuyên bố của Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Tấn Dũng tại Đối thoại Shangri-La (tháng 12 năm 2013): “Nhân diễn đàn quan trọng này, tôi trân trọng thông báo, Việt Nam đã quyết định tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc, trước hết là trong các lĩnh vực công binh, quân y, quan sát viên quân sự”¹.

1. Xem: Toàn văn bài phát biểu của Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng tại lễ khai mạc Đối thoại Shangri-La lần thứ 12, báo Tin tức điện tử, ngày 31/5/2013. Truy cập ngày 12/5/2022.

Ít ai biết được rằng, để đưa ra được tuyên bố quan trọng trước dư luận quốc tế là cả một chuỗi những ngày tháng gian nan, là kết quả của hàng trăm cuộc họp, hàng nghìn giờ tranh luận, hàng vạn dặm đường đi khảo sát thực địa, để lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương đi tới quyết tâm rằng Việt Nam sẽ tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc.

Vào thời điểm những quân nhân Việt Nam đầu tiên đội chiếc mũ nồi xanh và lên đường sang Nam Sudan, tình cờ có một bộ phim Hàn Quốc chiếu trên truyền hình, được giới trẻ ưa thích mang tên “Hậu duệ mặt trời”.

Nội dung của bộ phim đó kể về hoạt động của lực lượng Gìn giữ hòa bình Hàn Quốc, trong đó có cả sự xuất hiện của bệnh viện quân y dã chiến. Trùng hợp là phim ra mắt đúng vào thời điểm Việt Nam chuẩn bị triển khai bệnh viện dã chiến đầu tiên (Bệnh viện Dã chiến cấp 2 số 1) tại Nam Sudan.

Vậy là dư luận cả nước được một phen xôn xao, ví von lực lượng Gìn giữ hòa bình của Việt Nam giống như những “Hậu duệ mặt trời” phiên bản đời thực. Có người còn nói lái đi thành “Hậu duệ Lạc Hồng”, rồi hình dung lực lượng Gìn giữ hòa bình của Việt Nam theo kiểu anh hùng trong phim hành động đi giải cứu thế giới...

Dẫu cho mọi so sánh đều khập khiễng, nhưng điều này tình cờ tạo nên một hiệu ứng truyền thông tích cực. Qua đó, giúp thu hút sự chú ý và ủng hộ của đông đảo người dân đối với chủ trương tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình quốc tế của Đảng, Nhà nước và quân đội ta.

Thú thật rằng, quân nhân Quân đội nhân dân Việt Nam ta khi tham gia sứ mệnh quốc tế chẳng có mấy anh, mấy chị “trao xinh gái đẹp” như trong phim, thậm chí nhiều lúc còn lấm lem bùn đất. Họ không hề giống tạo hình của các nhân vật trong phim “Hậu duệ mặt trời”. Nhưng nếu thực sự có ai đó muốn làm phim về lực lượng Gìn

giữ hòa bình của Việt Nam, tôi tin rằng chất liệu thực tế để viết nên kịch bản còn hấp dẫn và ý nghĩa hơn rất nhiều.

“XEM LẠI CHO TÔI VẤN ĐỀ GÌN GIỮ HÒA BÌNH”

Khi đã nghỉ hưu vào năm 2021, tôi lần giở lại những tấm ảnh, những trang sổ tay chằng chịt những dấu vết của các cuộc họp. Bất giác lại muốn viết gì đó về những năm tháng cũ của một đời quân ngũ. Đặc biệt là kể lại hành trình gây dựng lực lượng Gìn giữ hòa bình Việt Nam “từ trong trứng nước”.

Nhìn lại chặng đường đã qua, tôi luôn nhớ về người Thủ trưởng đáng kính của mình - Bộ trưởng Bộ Quốc phòng, Đại tướng Phùng Quang Thanh. Nhớ lại khi đó, việc nghiên cứu đề án thành lập lực lượng Gìn giữ hòa bình là một trong những nhiệm vụ mà Bộ trưởng Thanh giao cho tôi khi bắt đầu đảm nhiệm cương vị Thứ trưởng Bộ Quốc phòng vào năm 2009.

Giai đoạn này, Việt Nam đã cảm nhận được sức ép rất lớn từ nhu cầu hội nhập, mở cửa quan hệ cả song phương và đa phương trên tất cả các lĩnh vực. Bộ Chính trị đã có Nghị quyết về tăng cường “tiếng nói” của Việt Nam trong các diễn đàn hợp tác đa phương. Trên con đường mở cửa và hội nhập, có một vấn đề mà Việt Nam cần phải giải quyết, đó chính là việc tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc. Vấn đề này là không thể bỏ qua, nhưng cần xử lý như thế nào cho thấu đáo, đó lại là một thách thức.

Việt Nam bắt đầu đóng góp cho hoạt động gìn giữ hòa bình Liên Hợp quốc vào giữa thập niên 90 của thế kỷ trước. Vào năm 1993, chúng ta quyết định đóng góp tài chính cho Quỹ Hoạt động Gìn giữ hòa bình Liên Hợp quốc; cử người tham gia quan sát bầu cử tại Algeria vào năm 1997; cử cán bộ quan sát bầu cử ở Campuchia

vào năm 1998 và cho phép binh lính Pháp thuộc Cơ quan Chuyển tiếp của Liên Hợp quốc tại Campuchia (United Nations Transitional Authority in Cambodia - UNTAC) quá cảnh tại sân bay Tân Sơn Nhất và đi đường bộ từ Thành phố Hồ Chí Minh sang Campuchia. Tuy nhiên, theo quan niệm của Liên Hợp quốc, một quốc gia chỉ tới khi cử nhân sự trực tiếp tham gia một sứ mệnh/hoạt động gìn giữ hòa bình trên thực địa, khi đó mới được coi là tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc.

Cần phải nhấn mạnh rằng, trong giai đoạn này, vai trò và đóng góp rất lớn cho đề án nghiên cứu xây dựng lực lượng Gìn giữ hòa bình thuộc về Bộ Ngoại giao Việt Nam.

Sau khi Bộ Chính trị đã có chủ trương nghiên cứu từ năm 2000, Bộ Ngoại giao đề nghị Bộ Quốc phòng đưa ra quan điểm rõ ràng về việc tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hợp quốc. Nội dung các công văn trả lời lúc đó thường là: “Bộ Quốc phòng đang nghiên cứu và chuẩn bị các giải pháp nhưng chưa đủ điều kiện để tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình”, mà không nói khi nào đủ điều kiện và mục tiêu, lộ trình theo từng giai đoạn chuẩn bị.

Trước tình hình đó, Bộ trưởng Phùng Quang Thanh gọi tôi lên giao nhiệm vụ liên quan tới hoạt động đối ngoại quốc phòng. Tôi nhớ rõ lời dặn của Bộ trưởng Thanh ngày hôm ấy:

“Thứ nhất là song phương, trong hoạt động này cần chú ý các nước láng giềng như Lào, Campuchia, đây là nghề của anh rồi. Song phương với các nước lớn như Mỹ, Trung Quốc, Nga, hay bạn bè truyền thống như Cuba,... anh cần tìm cách đẩy mạnh lên. Thứ hai là đa phương, cần tập trung vào Hội nghị Bộ trưởng Bộ Quốc phòng các nước ASEAN (ADMM). Còn cái thứ ba, anh xem lại cho tôi vấn đề gìn giữ hòa bình!”.

Nhiều năm là cấp dưới của Bộ trưởng Thanh, tôi hiểu cá tính cương quyết của vị tướng này. Trong chiến đấu, ông là một chiến

sĩ ngoan cường. Khi ở vị trí Bộ trưởng, ông là người có tư duy và tầm nhìn chiến lược. Nhưng tính tình ông hòa đồng và tin cậy cấp dưới, sẵn sàng “bật đèn xanh” để chúng tôi chủ động hoàn thành nhiệm vụ. Tuy nhiên, ông cũng đặt ra những lần ranh, khuôn khổ để chúng tôi cẩn trọng khi triển khai nhiệm vụ.

Đi lên vị trí cao nhất trong quân đội từ một người lính, ít ai biết rằng Bộ trưởng Thanh lại có kỹ năng ngoại giao khéo léo. Điều này được thể hiện rõ nhất trong các chuyến công tác nước ngoài mà tôi được giao nhiệm vụ tổ chức.

Tài ngoại giao của Bộ trưởng Thanh được thể hiện rõ nhất trong chuyến thăm Philippines của ông vào tháng 8 năm 2013. Dù không đi cùng ông chuyến đó, nhưng tôi vẫn nắm được chi tiết những diễn biến chính. Có thể nói đây là một chuyến thăm rất thành công cả về mặt lễ tân lẫn chiến lược.

Khi Bộ trưởng Thanh sang tới nơi, ông được nước bạn chào đón bằng 19 loạt đại bác. Màn chào đón nồng nhiệt này chính là sự công nhận của nước bạn về vị thế của đất nước và Quân đội Việt Nam trong giai đoạn bấy giờ, nhất là khi Philippines đang khởi kiện Trung Quốc về tranh chấp chủ quyền Biển Đông ra tòa án quốc tế.

Theo lịch trình, Bộ trưởng Thanh sẽ chỉ chào xã giao Tổng thống nước bạn 15 phút. Thế nhưng, từ cuộc trao đổi ngắn gọn, Bộ trưởng Thanh cùng với Tổng thống Benigno Aquino III đã có cuộc trò chuyện kéo dài tới hơn 100 phút. Lãnh đạo bạn rất muốn nghe quan điểm của phía Việt Nam về tình hình trên Biển Đông, cách thức xử lý của Việt Nam trong xung đột với Trung Quốc về chủ quyền hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa.

Những lập luận chặt chẽ của Bộ trưởng Thanh ngày hôm đó đã giúp Tổng thống Benigno Aquino III hiểu được rằng con đường để dẫn đến hòa bình, ổn định trên Biển Đông không thể được tiến hành bằng thái độ thù địch, làm mất thể diện của đối tác trên trường quốc tế.